

ԲՍՁՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳԻՏԱԿԱՆ - ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՌՅՎԸ ՌՅՎԸ

ՀԱՅՈՐ

ՁՁ

1929

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԹԻԻ 9

Ս. ՂԱԶԱՐ

ԳԵՐՑԱՐԳԵԼԻ Հ. ՅՈՀԱՆ Վ. ԱԻԳԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԱՆ ԱԲԲԱՅ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԸ հրատարակեցին հրճուանքով Միաբանութեանս Նոր Արքայի տնտեսական աւետիար յանձին Վ. Հ. Յոհան Վ. Ա. Իգեր, տեղի ունեցած վերջին մեր ընդհանրական ժողովին մէջ՝ սեպտեմբերի 9-13ի օրերուն։ Մեր սրտերը դեռ աւելի զգացին այդ հրճուանքը տեսնելով հուսկ Անանի Միսիմարայ ամուսնու վերաշէն, ու հոն բազմած անձ մը որ կը միացնէ իր մէջ հոգեկան սրբութեան ու մեծութեան օժուիլը բարձր իմացականութեան դրոշմին, հոխացած միանգամայն գիտութեան ընդարձակ հորիզոնով, ազնուամեծար ձեւերով շնորհքով։ Նշան նորընտիր Արքայի գրաւած հռչակին եւ համբաւին, ըլլալ իտայիոյ մէջ եւ կամ այլուր, ինչպէս նաեւ ազգային շրջանակներու մէջ, ահա ուրախակցական հարիւրաւոր հեռագիրները, թողունք անհամար շնորհաւորական նամակները, որ ամէն կողմէ տեղացին Ս. Ղազար, դրուատիք եւ գովեստ շոյալելով ընտրեալ Արքայի նկատմամբ, եւ ջերմ բարեմաղնութիւններ հիւսելով Միաբանութեանս՝ բարգաւաճ եւ պայծառ շրջանի մը ծաղկածութեան համար, իր հովանաւորութեան ներքեւ։ Նոր շրջանի մը կամարը ահա կը բարձրանայ. ծիածանի շողշողուն կամար մը թող ըլլայ զօղելու ամրապինդ՝ նորը նախորդներուն, յոյսերով արծարծուն եւ փառքով պատարուն. ու այս տեսիլով զուարթացած, բոլոր աչքերը կը նային իրեն ինչպէս արշալոյսի մը՝ որու կ'անկալեն։

Գերլյ. Հ. Յոհանս. Վ. Ազգեր կը ծնանի Գաղատիա 1877 հոկտեմբեր երեքին եւ տասնամեայ՝ յետ նախապէս կատարած ըլլալու ուսման տարրական շրջան մը, կու գայ Ս. Ղազարու վանքը։ Աշակերտական շրջանին մեծ յառաջադիմութիւն ցոյց կու տայ դպրոցական ծրագրին կրօնական եւ գիտական մարզերուն մէջ եւ 1895ին կ'անդամակցի Միաբանութեանս՝ իր ուխտերը կատարելով։ 1899ին կ'ընդունի քահանայական ծնունդը։ Կը դասախօսէ կրդերանոցի աշակերտներուն գլխաւորապէս հայերէն լեզու եւ գրական նութիւն, ու հայ պատմութիւն։ Ինչպէս նաեւ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանին մէջ, ուր յետոյ կը կարգուի Ուսումնապետ ալ։ Ընդհանուր լեզուագիտութեան եւ քանակական ուսումներու մէջ զարգանալու տենչով կ'աշակերտի Ուսուցչապետ Է. Գեզալի, սակայն կը կատարելագործէ այդ գիտութիւնները նախ Մոնագոյի եւ ապա Պերլինի հասարակականներուն մէջ։ Կը սահմանուի 1912ին խմբագրապետ «Բազմալէա»ի որու արդէն կանտիլէն աշխատակցած էր քանասիրական յօդուածներով։ Կ'ըլլայ վարիչ վանքին սորինծայարանին եւ ապա մատենադարանապետ։ Իսկ յետին տարիներու, գրեթէ տասնամեայ ժամանակամիջոց մը՝ կը վարէ Միաբանութեանս ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնը։ Երբ անցեալ տարի կը վճռուի հաստատել Բարիկի մէջ Մուրատեան վարժարանը, Միաբանութեանս կողմէ կ'որոշուի յղել Վ. Հ. Յոհանս. Վ. Ազգեր եւ Հ. Քե. րօքէ Վ. տեղւոյն եւ շէնքին ընտրութեան ու գնման, եւ դպրոցին հիմնարկութեան եւ ուսումնական կազմակերպութեան գործերը կարգադրելու համար։ Այսպէս քայլ առ քայլ կեանքի տարիները զինքը կ'առաջնորդէ Միաբանութեան գործերու ընթացքին լիովին ծանօթութեան, եւ իր մինչեւ ցարդ ունեցած ծնունդարկու եւ արդիւնաշատ կեանքը ապագային համար լաւագոյն եւ ազդու գրաւական մը կը ներկայանայ բազմօգուտ եւ եռանդուն գործունէութեան։

Իր գրական կեանքին մէջ մանր ուսումնասիրութիւններով զբաղած է՝ հոծ սակայն հմտութեամբ եւ հրատարակած «Բազմալէա»ի մէջ, ընդհանրապէս քանասիրական պալունակութեամբ։ Առանձին հատորով՝ բաց ի փոքր երկերէ, հրատարակած է Հայ Եկեղեցւոյ ժամագրքի լատիներէն թարգմանութիւնը։ Ժամագրքէն յետոյ պատրաստած է նաեւ մեր Հարակնոցին ալ լատիներէն թարգմանութիւնը՝ տակաւին անտիպ։ Կ'աշխատակցի իտալ պետական ընդարձակ 'նոր Հանրագիտականին՝ հայկական մասին համար. նոյնպէս կ'աշխատակցի իտալ ուսումնական թերթերու հայ կեանքը ծանօթացնելով։ Պատրաստելու հետամուտ եղած է փոքր Ասիոյ պատմութիւն մը մի առ մի քննելով անկից անցնող բոլոր հին ժողովուրդներու կեանքը։ Ինչպէս նաեւ ունեցած է մտադրութիւն եւ գաղափարը 'նոր տպագրութիւն մը կատարելու Հայկագետան բառ-գիրքին, արդէ լեզուաբանական պահանջներուն համեմատ։ Եթէ արդ իրեն յանձնուած բարձր պաշտօնին գործերը պիտի հարկադրեն կասեցնել գրական զբաղումները, սակայն գծելով ուղղութիւնը եւ ճանապարհ հորդելով ուրիշներու համար, պիտի կարենայ նոյնքան բազմապատիկ եւ շահեկան արդիւնքի յանգիլ։

Շնորհաւորական անմեղ հետադիւրներ եւ նամակներ հասան, ըստեցաւ, 'նորընտիր Աբգային՝ անոնք թուելն իսկ մի առ մի անկարելի է. ամէն դասակարգէ անմիջապէս փութացած էին իրենց համակրութիւնն եւ ուրախացութիւնը ցոյց տալ։ Գարտիսաններ Բոմբելի, Վան Բոստում, Պելմոնդէ, Միլանի Արքեպիսկոպոս Գարտ. Շիւստեր. Իտալիոյ երեսփոխանաց ժողովքին նախագահ եւ նախկին Հանրօգուտ շինութեանց նախարար

ԳԵՐՅ. Հ. ՅՈՀԱՆ Վ. ԱԻԳԵՐ
ԸՆԴՀ. ԱՐԲԱՅ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Յ. ճիւրիադի. Խոսայեղ ծերակուտական եւ Գերագոյն խորհուրդի անդամ եւ նախկին Հանրային կրթութեան նախարար Յ. Ճինդիլէ. Վենետիկի Գաւառապետն եւ Քաղաքապետը, Ալեն. Գերբըջ. Պատրիարք Թերզեան, Արքեպիսկոպոսներ Ռոքոսեան, Գուզեան, Պանապանեանք. Լոնկին, Գոսդանդինի. Թ. Գուշակեան, Վ. Բիւպարեան եւ Բ. Կիլէսէեան Սրբազաններ. Վսեմ. Պօղոս Նուպար Բաշա, Գարը. Լ. Նորատունկեան եւ Գր. Սինապեան, կրօնաւորական ազգային եւ օտար Միաբանութեանց վարչներ եւն եւն կը կազմեն մէկ փոքր մասը ոսկի ցանկին: Վենետիկի Գարտ. Պատրիարքը քաղքէս բացակայ ըլլալով իր օգնական Եպիսկոպոսը իբր ներկայացուցիչ որկած էր մասնակցելու հանդէսին: Քանի՜ յոյսեր եւ իղծեր պարփակուած են սրտերու մէջ, եւ սոյն խանդավառ ցոյցերն երաշխիքն են կարծես ամենաջերմ եւ գեղեցիկ մաղթանքի մը ու, կարելի է ըսել, միանգամայն այդ մաղթանքին իրականացման: Կը սիրենք մտածել թէ մօտալուտ ժամանակի մէջ պիտի կարենանք ողջունել այդ իրականացումը ժպտալով եւ գոհունակ:

*
* *

Վ. Հ. Յովհաննէս Վ. Թորոսեան կը թողու Միաբանութեանս Վարչութիւնը յետ տասնամեայ շրջան մը բոլորելու իբր Աթոռակալ - տեղապահ, եւ նոյնքան ժամանակ կամիջոց մըն ալ կատարած ըլլալու ընդհանրական Աթոռակալի պաշտօնը: Գծուարին տարիներ կը ներկայացնէր յետ պատերազմի շրջանը. պէտք էր նորոգ սկսիլ կեանքն եւ գործունէութիւնը, նոր ասպարէզներ բանալ ինչ ոչնչացածներուն փոխան եւ հարկերէ բոլոր այն խոչնդոսները որ ընդ առաջ կ'ելլէին: Այդ ժամանակամիջոց իրեն վիճակեցաւ ձեռք առնել Միաբանութեանս ղեկը, որու փարեցաւ անձնանուէր ոգիով մինչեւ իր իսկ առողջութիւնը տուժելով եւ ամբողջապէս ողջակիզեց իր կեանքը Միաբանութեան բարեոյն համար:

Միաբանութիւնս իր այնքան վաստակաւոր եւ պատուաբեր անդամին հանդէպ ցոյց տալու համար իր բարձր գնահատանքը եւ միանգամայն տածած սէրը, փափագեցաւ տեսնել զինքը հոխացած Թագաւորի Աքքայութեան պատուով. եւ Ս. Քանանայապետը ինքնայոժար հասնելով Միաբանութեանս այս արդար փափագին՝ փութաց կատարել զայն, անուանելով զՎ. Հ. Յովհաննէս Վ. Թորոսեան Թագաւորի Աքքայ: Տիտղոսէ աւելի տարիներու աշխատութեանց պատճառ է որ կը վարձատրել իր կատարած գործը եւ զայն կը նուիրագործէ. ու մինչ կ'ուրախակցինք քերմապէս իրեն հանդէպ կատարուած այս գնահատանքի ցոյցին համար, կը բարեմաղթենք նորանոր փառքեր իր շաւղին մէջ:

